

**BINNENGEKOMEN
TEAM POSTBEHANDELING EN
ARCHIVERING
D.D. 29 mei 2026
No. 2026.01839
Portefeuillehouder: College
Team: Bestuurszaken**

Aan het college van burgemeester en wethouders van Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

Maastricht, 28 mei 2026

Betreft: Schriftelijke vragen SP inzake de positie van de volksvertegenwoordiging binnen gemeenschappelijke regelingen (GR'en).

Geacht college,

Binnenkort komen de gemeenschappelijke regelingen (GR'en) opnieuw op de agenda van de Maastrichtse gemeenteraad te staan. Naast deze GR'en bestaan er tal van andere bovenlokale samenwerkingsverbanden, elk met hun eigen taken en doelstellingen. Voor raadsleden is het steeds lastiger – en in sommige gevallen eigenlijk vrijwel onmogelijk – om hun kaderstellende en controlerende taken naar behoren uit te voeren.

De urgentie van dit vraagstuk wordt inmiddels ook landelijk erkend. Promovendus Rob de Greef (Vrije Universiteit Amsterdam) concludeert in zijn proefschrift dat er in de praktijk een vierde bestuurslaag is ontstaan, maar zonder rechtstreekse democratische vertegenwoordiging. De Greef [stelt](#) onomwonden dat er sprake is van een democratisch tekort: “Waar politieke keuzes gemaakt worden, moet een volksvertegenwoordiging invloed hebben. Zo werkt het in ons systeem. Maar gemeenteraadsverkiezingen leiden tot heel weinig veranderingen in het beleid van gemeenschappelijke regelingen. Wat hebben die verkiezingen dan voor nut?” Die vraag is ook voor Maastricht direct relevant.

Uit landelijk [onderzoek](#) van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden blijkt dat een meerderheid van de raadsleden GR'en inmiddels ziet als een bedreiging voor de lokale democratie. Zowel de VNG als de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden erkennen dat de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen onder druk staat. Veel raadsleden ervaren dat besluitvorming steeds verder op afstand komt te staan, terwijl de gemeenteraad het hoogste lokale bestuursorgaan behoort te zijn.

De Greef illustreert het sturingsprobleem treffend: in de praktijk blijken gemeenschappelijke regelingen olietankers die amper bij te sturen zijn. Er zijn te veel partijen die inspraak willen in de koers en die niet allemaal dezelfde belangen of wensen hebben. Wethouders zitten via het algemeen en dagelijks bestuur aan de knoppen, maar de feitelijke zeggenschap van gemeenteraden is beperkt.

Bovendien [wijst](#) De Greef op een tweede, minder zichtbaar probleem: omdat taken zijn opgesplitst over afzonderlijke GR'en – elk gericht op één beleidsdomein – wordt het voor gemeenten steeds moeilijker om integraal beleid te voeren. “Dan moet je tien of soms twintig gemeenteraden vinden die ook op dat punt willen bezuinigen. Dat lukt je niet.” Die constatering raakt wat de SP betreft aan de kern van gemeentelijke autonomie en democratische sturing.

De VNG verwijst in dit verband naar de wijziging van *de Wet gemeenschappelijke regelingen* (Wgr) in 2022, die uitdrukkelijk bedoeld was om gemeenteraden sterker te positioneren. Mogelijkheden die daarin worden genoemd zijn onder meer:

- regionale raadsadviescommissies;
- sterkere zienswijzerechten voor raden;
- betere informatievoorziening;
- verplichte evaluatiemomenten;
- meer betrokkenheid van raden bij beleidskaders en begrotingen.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden gaat soms verder en stelt dat raden zich actiever regionaal moeten organiseren om daadwerkelijk invloed terug te krijgen. Daarbij worden verschillende oplossingsrichtingen genoemd:

- regionale [raadskringen](#) waarin raadsleden uit deelnemende gemeenten gezamenlijk optrekken;
- vaste [raadsrapporteurs](#) die specifieke GR'en volgen;
- structurele verantwoordingsbijeenkomsten;
- varianten waarbij raadsleden direct deelnemen aan regionale bestuurs- of adviesstructuren.

Het achterliggende idee is dat regionale samenwerking democratisch beter verankerd raakt wanneer er niet uitsluitend colleges en wethouders aan tafel zitten, maar ook rechtstreeks gekozen volksvertegenwoordigers structureel betrokken worden. Tegelijkertijd erkennen organisaties als de Vereniging voor Raadsleden dat dit praktische uitdagingen geeft, zoals extra tijdsdruk voor raadsleden en vragen over mandaat, stemverhoudingen en verantwoordelijkheden.

Al deze ontwikkelingen zijn ook relevant voor Maastricht. De gemeente neemt deel aan een groot aantal regionale samenwerkingsverbanden binnen onder andere het sociaal domein, zorg, participatie, veiligheid, belastinginning en duurzaamheid. Juist op deze terreinen worden besluiten genomen die directe gevolgen hebben voor inwoners, terwijl de invloed van de raad beperkt wordt ervaren. De Greef stelt de fundamentele vraag wat de toegevoegde waarde is van gemeenten als “eerste overheid”, dichtst bij de burger, als zij taken vervolgens overdragen aan een regionaal samenwerkingsverband waarover zij nauwelijks grip hebben.

Landelijk geeft meer dan de helft van de raadsleden aan onvoldoende mogelijkheden te hebben om regionale besluitvorming daadwerkelijk te beïnvloeden. Een groot deel ervaart een gebrek aan informatie, grip en democratische controle op GR'en. Daarbij leeft de zorg dat verantwoordelijkheden verschuiven naar regionale structuren, terwijl de gemeenteraad uiteindelijk wel politiek aanspreekbaar blijft richting inwoners.

Tegen deze achtergrond, heeft de SP de volgende vragen voor uw college:

1. Herkent het college de landelijke signalen – waaronder de bevindingen van De Greef en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden – dat GR'en de invloed en controlerende positie van gemeenteraden onder druk zetten, en ervaart het college dat ook Maastrichtse raadsleden in de praktijk beperkte grip hebben op regionale besluitvorming?
2. Hoe beoordeelt het college de huidige democratische legitimiteit van de GR'en waar Maastricht aan deelneemt? Is het college bereid een overzicht op te stellen van alle gemeenschappelijke regelingen en bovenlokale samenwerkingsverbanden, inclusief een beoordeling van de mate van democratische controle per regeling?
3. Heeft de wetswijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in 2022 volgens uw college in de praktijk geleid tot een merkbare versterking van de positie van de Maastrichtse gemeenteraad? Zo ja, op welke punten? Zo nee, wat is daarvoor de reden?
4. In hoeverre is de gemeente Maastricht nog in staat integraal afgewogen beleidskeuzes te maken, nu een groot deel van de uitvoering is ondergebracht bij afzonderlijke GR'en met elk hun eigen bestuur en budget?
5. Is het college bereid om binnen bestaande GR'en actief het gesprek aan te gaan over versterking van transparantie, informatievoorziening en democratische controle, en wil het college daarin een voortrekkersrol nemen?
6. Welke concrete mogelijkheden ziet het college om Maastrichtse raadsleden eerder, inhoudelijker en structureler te betrekken bij regionale besluitvorming – bijvoorbeeld via raadsrapporteurs, raadsadviescommissies of directe deelname aan advies- of toezichtstructuren van GR'en?
7. Hoe voorkomt het college dat inwoners het gevoel krijgen dat belangrijke besluiten buiten het zicht van de lokale democratie worden genomen, terwijl de gemeenteraad wel politiek aanspreekbaar blijft?
8. Is het college bereid samen met de gemeenteraad actief te onderzoeken hoe de democratische controle op GR'en in Maastricht versterkt kan worden, en staat het college open voor een gezamenlijke raadsbijeenkomst of themasessie over dit onderwerp?
9. Is het college bereid om samen met de raad en andere deelnemende gemeenten te bespreken of raadsleden structureler vertegenwoordigd kunnen worden binnen advies-, toezicht- of overlegstructuren van GR'en?

10. Is het college bereid periodiek met de raad te evalueren of de huidige GR'en nog voldoende aansluiten bij de wensen van inwoners en de controlerende rol van de gemeenteraad, en deelt het college de opvatting dat versterking van regionale samenwerking alleen duurzaam kan zijn wanneer ook de democratische inbedding gelijke tred houdt?

Aanvullend wil ik het college vragen of men bereid is om deze ontwikkeling niet uitsluitend bestuurlijk-technisch te benaderen, maar gezamenlijk met de gemeenteraad te zoeken naar structurele oplossingen voor het groeiende democratische tekort binnen gemeenschappelijke regelingen.

Daarom de volgende aanvullende vragen:

1. Is het college bereid om samen met de gemeenteraad actief te onderzoeken hoe de democratische controle op gemeenschappelijke regelingen in Maastricht versterkt kan worden?
2. Staat het college open voor een gezamenlijke raadsbijeenkomst of themasessie over de toenemende afstand tussen regionale besluitvorming en lokale democratische invloed?
3. Is het college bereid om samen met de raad te verkennen welke vormen van directe betrokkenheid van raadsleden binnen regionale samenwerkingen mogelijk zijn?
4. Wil het college onderzoeken of Maastricht binnen bestaande gemeenschappelijke regelingen een voortrekkersrol kan nemen op het gebied van transparantie, actieve informatievoorziening en democratische legitimiteit?
5. Is het college bereid om samen met de raad en andere deelnemende gemeenten te bespreken of raadsleden structureler vertegenwoordigd kunnen worden binnen advies-, toezicht- of overlegstructuren van gemeenschappelijke regelingen?
6. Hoe ziet het college de toekomstige rol van de gemeenteraad wanneer steeds meer gemeentelijke taken regionaal worden uitgevoerd?
7. Deelt het college de opvatting dat versterking van regionale samenwerking alleen duurzaam kan zijn wanneer ook de democratische inbedding en lokale controle gelijke tred houden?
8. Is het college bereid periodiek met de raad te evalueren of de huidige gemeenschappelijke regelingen nog voldoende aansluiten bij de wensen van inwoners en de controlerende rol van de gemeenteraad?

Gezien de groeiende omvang en invloed van regionale samenwerking lijkt het van belang dat niet alleen wordt gekeken naar bestuurlijke efficiëntie, maar ook naar het behoud van democratische legitimiteit, lokale zeggenschap en publieke controle. Juist nu regionale samenwerking steeds belangrijker wordt, lijkt versterking van democratische controle geen luxe, maar een noodzakelijke voorwaarde voor vertrouwen in het lokaal bestuur.

Hoogachtend,

Jack van Gelooven
Fractievoorzitter SP